Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Asiantuntijalausunto
Ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos
Penina Blankett

19.9.2024

Ympäristövaliokunta (27.9.2024)

E 52/2024 vp ja EJ 10/2024 Valtioneuvoston selvitys: E-kirje neuvoston asetuksesta eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksienvahvistamisesta vuodeksi 2025 ja asetuksen (EU) 2024/257 muuttamisesta

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto (ICES) julkaisi 31.5.2024 tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:eista (TAC = *Total allowable catch= suurin sallittu saalis)* vuodelle 2025. Komission antoi 26.8.2024 ehdotuksensa kalastusmahdollisuuksista Itämerellä vuonna 2025. Maatalous- ja kalastusneuvoston on määrä päättää kyseisestä ehdotuksesta kokouksessaan 21–22 lokakuuta 2024. Ehdotusta käsitellään valmistelevasti myös Itämeren alueen jäsenvaltioiden kalastusfoorumissa BALTFISH:ssa sekä neuvoston työryhmässä syys- ja lokakuussa.
Suomen kannalta keskeisimmät ehdotukset liittyvät lohen, silakan, kilohailin, punakampelan sekä itäisen ja läntisen turska kantojen TAC:hin. Ympäristöministeriö pitää ICES:in antamia suosituksia hyvinä ja esittää, että niitä tulee pääsääntöisesti noudattaa kun päätetään vuoden 2025 kalakantojen kalastuskiintiöistä /TAC:eista.

Ympäristöministeriö haluaa kiinnittää erityistä huomiota Itämeren tilaan ja sen kytkösiin mm. kalakantojen tilaan. Ympäristöministeriö pitää Itämeren kalakantojen tilan muutoksia huolestuttavina ja ne kertovat hyvin, että Itämeren tila on huono ja vaikutukset näkyvät ravintoverkon eri osissa. Tässä vaiheessa tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota Itämeren tilaan sekä niihin paineisiin ja uhkiin ml. kumulatiiviset paineet eri toiminnoista (merituulivoimalat, kalanviljely, rakentaminen ruoppaus, ravinteet), jotka vaikuttavat mm. luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta myös kalakantoihin.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee esillä olevaa esitystä 40 000 lohen kiintiöstä (kaupallisen ja vapaa-ajankalastuksen) merialueella. Vähennysten jälkeen TAC oli 34 787 lohta, siten, että Pohjoisella Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59º30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kalastaa lohta kohdennetusti. Itämeren pääaltaalla leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella ja 59°30´N pohjoispuolella neljän merimailin ulkopuolella kiellettäisiin siis sekä lohen kaupallinen että vapaa-ajankalastus kokonaan. Samanaikaisesti ympäristöministeriö haluaa korostaa jo alussa esitettyä huolta Itämeren tilasta ja sen vaikutuksista ravintoverkkoihin ja sitä kautta myös kalakantoihin. Ympäristöministeriö pitää myös tärkeänä, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan ja valvotaan tehokkaasti. Lisäksi on erittäin tärkeää saada Itämerelle lohen monivuotinen suunnitelma ja että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä. **Ympäristöministeriö esittää varovaisuusperiaatteen noudattamista, eli jos näyttää siltä, että ko. kantojen tila ei parane tai menee huonommaksi, niin tulisi olla valmius myös keskeyttää kalastus.**

Suomenlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee esitystä, jonka mukaan Suomenlahden lohen EU TAC olisi tieteellisen neuvon ja vähennysten jälkeen 8117 lohta. Näidenkin osalta tulee huomioida alussa esitetty huoli Itämeren tilasta ja vaikutuksista kalakantoihin.

Pohjanlahden silakan osalta ympäristöministeriö esittää, että vielä tässä vaiheessa pitäydyttäisiin vuoden 2024 kiintiöissä, jotta voidaan varmistaa kannan elpyminen. Komission ehdotus, että vuoden 2025 TAC olisi Fmsy vaihteluvälin alarajan mukainen eli 66 446 tonnia, on suhteellisen maltillinen, mutta kuten todettiin, niin ko. kannan ja huomioiden myös ICESin toteamus, että tämä kanta on todennäköisesti herkkä geneettisen monimuotoisuuden häviämiselle, niin tässä tulisi noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan osalta ympäristöministeriöllä on samat huolet kuin Pohjanlahden silakan osalta, mutta voi kannatta korkeintaan ICES:n neuvon Fmsy vaihteluvälin alarajan mukaista TACia (TAC 95 340-125 344 ja EUn TAC 83 880- 111 034). Ympäristöministeriö tukee komission ehdotusta, joka ehdottaa vaihteluvälin alinta lukua. Tämä varovaisuusperiaatteen mukainen lähestymistapa antaisi myös kannoille aikaa toipua.

Riianlahden silakan osalta ympäristöministeriö voi kannattaa esillä olevaa esitystä, joka on ICESin neuvon mukaisesti eli TAC olisi 30 394–45 235 tonnia, jonka perusteella komissio ehdottaa 41 635 tonnia. Huomioiden kuitenkin silakan tilanteen muualla Itämeressä niin tulisi pyrkiä alempaan kiintiöön n. 31 000 tonniin.

Läntisen silakkakannan osalta ympäristöministeriö kannattaa esillä olevaa esitystä nollasaaliista, joka noudattaa ICES:n neuvoa. Ympäristöministeriö kannattaa myös pienimuotoisen silakan rysä- ja verkkokalastuksen kieltämistä.

Kilohailin osalta ympäristöministeriö tukee ICESn suositusta, jonka mukaan vuoden 2025 EU TAC olisi Venäjän osuuden jälkeen 117 071 tonnia. Komissio ehdottaa vaihteluvälin alinta lukua vähennettynä yhdellä tonnilla (117 070 tonnia), jota ympäristöministeriö voi myös tukea.

Itäisen turskakannan osalta ICESin suositus perustuu varovaisuusperiaatteeseen ja sen mukaisesti kalastusta ei tulee harjoittaa tämän kannan osalta eli turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis- TAC. Ympäristöministeriö tukee esitystä. Samoin ympäristöministeriö tukee kuturauhoitusta (touko-elokuu) ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla 24–26. Samoin troolikalastuksen valvontaa turskan lisääntymisalueilla tulee tehostaa. Sivusaaliiksi jääviä turskia tulisi voida kohdennetusti käyttää tutkimukseen, jotta voidaan seurata turskakannan kehitystä. Toisena vaihtoehtona voisi sallia turskaan kohdentuva pienimuotoinen kalastus alle 12 metrin pituisilla muita kuin trooleja käyttävillä kalastusaluksilla läntisen silakan vuotta 2024 koskevan ratkaisun mukaisesti. Ympäristöministeriöllä ei ole vahvaa kantaa kummankaan ratkaisun puolesta, edellytyksenä on kuitenkin, että tällainen kalastus ei saa vaarantaa turskankannan elpymistä.

Läntisen turskakannan tila on jossain määrin kohentunut, mutta ei ole saavuttanut MSY tavoitetasoa. Ympäristöministeriö voi tukea esitystä, jossa ICESin neuvon perusteella turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis-TAC.

Punakampelan osalta ympäristöministeriö kannattaa ICES:n neuvon mukaista esitystä, jossa TAC olisi enintään 20 062 tonnia 22–32, mutta voi hyväksyä komission alemman ehdotuksen 11 313 tonnia.

Meritaimenen osalta ICES toteaa neuvossaan, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi Ympäristöministeriö kannattaa sitä, että meritaimenen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2025 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.